

SETNINGSLEDD	2
Verbal	2
Subjekt	2
Objekt.....	5
Indirekte objekt	6
Predikativ.....	8
Adverbial.....	9

SETNINGSLEDD

Verbal (V)

Eit verbal fortel kva som skjer i ei setning.

Verbalet er alltid laga av eitt eller fleire **verb**.
Verbalet kan ha ulike former:

Presens: Leo **leiker** kvar dag.
Preteritum: Leo **leikte** i går.
Presens perfektum: Leo **har leikt** i to timar.
Preteritum perfektum: Leo **hadde leikt** i to timar før han kom hit.
Presens futurum: Leo **skal leike** i morgon.
Preteritum futurum: Leo **skulle leike** før han kom hit.

Ein infinitiv eller ein partisipp kan vere del av eit samansett verbal:

Leo skal **leike**.
Leo hadde **leikt**.

Merk! Verbformer som partisipp og infinitiv kan **aldri** vere verbal aleine.

Subjekt (S)

Subjektet er den eller det som gjer noko i setninga.
Vi spør med verbalet:

Kven **leiker**? **Leo** leiker.

Subjektet kan vere laga av berre eitt ord. Det kan kome frå ulike ordklasser:

Leo leiker. (substantiv)
Han leiker. (pronomen)

Subjektet kan også vere laga av mange ord eller ei eller fleire leddsetningar:

Den 11 år gamle guten frå Brasil leiker.
Leo, som er 11 år gammal, og som kom til Noreg i fjor saman med mora si, leiker.

1

Analyser setningane under. Det betyr at du skal finne subjekt og verbal. Sjå eksempelet:

Leo som budde på Cuba før, snakkar godt norsk.

Subjekt: Leo som budde på Cuba før _____

Verbal: snakkar _____

Arne et middag på kafeen i dag.

Subjekt: _____

Verbal: _____

Om morgonen høyrer Carmen radio.

Subjekt: _____

Verbal: _____

Luisa gjer leksene sine kvar kveld.

Subjekt: _____

Verbal: _____

Leo speler fotball i den nye hallen.

Subjekt: _____

Verbal: _____

På skulen lærer Luisa mange nye fag.

Subjekt: _____

Verbal: _____

Carmen gler seg til å arbeide som lege i Noreg.

Subjekt: _____

Verbal: _____

På skulen snakkar Leo berre norsk.

Subjekt: _____

Verbal: _____

Leo og Luisa snakkar spansk med Carmen.

Subjekt: _____

Verbal: _____

På fredagar sit Luisa ofte på med Arne til byen.

Subjekt: _____

Verbal: _____

Læraren til Carmen har undervist for utlendingar i mange år.

Subjekt: _____

Verbal: _____

Klokka sju om morgonen må heile familien stå opp.

Subjekt: _____

Verbal: _____

På grunn av jobben sin må Arne reise mykje.

Subjekt: _____

Verbal: _____

Til sommaren reiser dei på ferie til Cuba.

Subjekt: _____

Verbal: _____

Objekt (O)

Objektet er **den** eller **det** subjektet gjer noko med, eller som handlinga blir retta mot:

Arne las **ei bok**.

Leo liker **dei nye kameratane sine**.

Carmen elsker **Arne**.

Når vi skal finne objektet, bruker vi verbalet og subjektet og spør med spørjeordet **kva** eller **kven**:

Kva las Arne? Arne las **ei bok**.

Kven liker Leo? Leo liker **dei nye kameratane sine**.

Objektet kan vere laga av ord frå ulike ordklasser:

Arne les **ei bok**. (substantiv)

Leo liker **dei**. (pronomen)

Carmen brukte **å danse**. (verbal i infinitiv)

Objektet kan også innehalde mange ord som f.eks. blir ei leddsetning:

Luisa trudde **at det var kaldt i Noreg**. (forteljande leddsetning)

2

Analyser desse setningane. Sjå eksempelet:

Luisa kjøper ei ny kåpe.

Objekt: ei kåpe _____

Carmen les ei kubansk fagbok.

Objekt: _____

Arne liker å køyre litt for fort.

Objekt: _____

At det var såpass mildt i Noreg, hadde ikkje Leo trudd.

Objekt: _____

Kvar dag lærer Luisa noko nytt om det norske samfunnet.

Objekt: _____

Leo liker ikkje alle leksene som han må gjere.

Objekt: _____

Skal Leo gi ei fin gåve?

Objekt: _____

Arne sende ein e-post.

Objekt: _____

Indirekte objekt (IO)

Indirekte objekt kjem nokre gonger i tillegg til eit objekt.

Det indirekte objektet kan fortelje **kven subjektet gjer noko for**.

Vi kan plassere det indirekte objektet **før** det andre objektet:

Carmen kjøper **Arne** (IO) ei bok (O).

Leo gav **katten** (IO) mat (O).

Merk! Indirekte objekt får vi **berre** i setningar med eit anna objekt.

Når vi skal finne det indirekte objektet bruker vi verbalet, subjektet og objektet og spør med spørjeordet **kven**:

Kven kjøper Carmen ei bok til? Carmen kjøper **Arne** ei bok.

Kven gav Leo mat til? Leo gav **katten** mat.

Vi kan også plassere det indirekte objektet **etter** det andre objektet ved bruk av preposisjonen **til**:

Carmen kjøper ei bok **til Arne**.

Leo gav mat **til katten**.

3

Analysér desse setningane. Sjå eksempelet:

Leo lånte Luisa CD-en som han kjøpte i går.

Indirekte objekt: Luisa _____

Objekt: CD-en som han kjøpte i går _____

Luisa og Leo serverte Carmen kaffi på senga.

Indirekte objekt: _____

Objekt: _____

Carmen sende Arne ei tekstmelding.

Indirekte objekt: _____

Objekt: _____

Arne sende henne ein e-post.

Indirekte objekt: _____

Objekt: _____

Heile familien ønskte slektningane god jul.

Indirekte objekt: _____

Objekt: _____

Slektningane på Cuba sende fine kort til Luisa og Leo.

Indirekte objekt: _____

Objekt: _____

Arne og Carmen gav kvarandre ein klem.

Indirekte objekt: _____

Objekt: _____

Skal Leo gi den fine gåva til Luisa?

Indirekte objekt: _____

Objekt: _____

Predikativ (P)

Usjølvtendige verb som **å vere, å bli, å heite, å bli kalla, å sjå ... ut** kan ikkje stå aleine som verbal i ei setning.

Dei treng eit **predikativ** i tillegg for å gi meining:

Leo er **12 år**.

Arne blir **glad**.

Predikativ lagar vi ofte av eit substantiv eller eit adjektiv.

Predikativet fortel om **kven** eller **korleis** subjektet er eller blir:

Carmen ser **lykkeleg** ut.

Jenta heiter **Luisa**.

Katten blir kalla **Mons**.

Dei predikativa som vi lagar av adjektiv, bøyer vi i **kjønn** og i **tal**:

Ho er snill. (hokjønn, eintal)

Det er eit snilt barn. (inkjekjønn, eintal)

Alle tre er snille. (fleirtal)

4

Analyser setningane under. Sjå eksempelet.

Katten blir også kalla pus.

Verbal: blir kalla _____

Predikativ: pus _____

Vêret har blitt så fint!

Verbal: _____

Predikativ: _____

Carmen, Luisa og Leo er frå Cuba.

Verbal: _____

Predikativ: _____

Barnet skal heite Per.

Verbal: _____

Predikativ: _____

Alle i klassa ser trøyte ut i den siste timen på fredag.

Verbal: _____

Predikativ: _____

5

Bøy predikativa under i kjønn og tal.

Huset er blått.

Garasjen er _____.

Bilane er _____.

Carmen har sett så lykkeleg ut.

Barnet har sett så _____ ut.

Leo og Luisa har sett så _____ ut.

Døra er open.

Dørene er _____.

Vindauget er _____.

Adverbial (A)

Mange setningar har setningsleddet **adverbial**.

Adverbialet fortel oss meir om det som skjer, f.eks. om **tid** og **stad**:

Arne les ei bok **i månaden**. (**kor ofte** han les)

Arne les ei bok **på biblioteket**. (**kvar** han les)

Adverbialet kan også fortelje om **måte** og **føremål**:

Arne les **raskt**. (**korleis** han les)

Arne les **for å lære**. (**kvifor** han les)

Sidan Arne skal på ferie til Cuba, les han spansk. (**kvifor** han les)

Desse adverbiala står anten til slutt eller først i setninga.

Dei er ofte laga av **adverb**: **rask**, av **preposisjonsuttrykk**: **i månaden**, eller av **ei leddsetning**: **Sidan Arne skal på ferie til Cuba**, ...

Setningsadverbial er ei anna gruppe adverbial.

Dei kan f.eks. fortelje om **kor ofte** noko skjer og **kva haldning** subjektet har til det som skjer. Slike adverbial kjem oftast inne i setninga.

Ikkje, aldri, alltid, ofte, sjeldan, kanskje, truleg og **sikkert** er nokre vanlege setningsadverbial:

Luisa sender **ofte** tekstmeldingar til Cuba.

Carmen har **aldri** gått på ski.

Leo liker **ikkje** å rydde rommet sitt.

Arne skal **truleg** lære å danse salsa.

6

Finn adverbiala i setningane under. Det kan vere fleire i same setning. Sjå eksempelet:

Vêret har blitt så fint i det siste.

Adverbial: i det siste _____

Alle i klassa ser trøytt ut i den siste timen på fredag.

Adverbial: _____

Ho blir ikkje kalla Vesla på skulen.

Adverbial: _____

Arne er kanskje den flinkaste kokken i familien.

Adverbial: _____

Om nokre år er dessverre begge barna våre vaksne.

Adverbial: _____

7

Set desse setningane inn i tabellen på neste side:

Luisa og Leo sparkar fotball i hagen.

Carmen lærer norsk på føremiddagen.

Arne møter ein kollega i byen.

Katten et maten sin på verandaen.

Subjekt	Verbal	Objekt	Adverbial